

Asia: VN/27287/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun lain liitteen sekä sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain liitteen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään:

Energiakaupungit ry kiittää Valtiovarainministeriötä mahdollisuudesta lausua huoltovarmuusmaksujen korotusta koskevasta hallituksen esityksestä. Suuria kaupunkienergiayhtiöitä edustavana edunvalvontajärjestönä Energiakaupungit pitää erittäin tärkeänä, että energiajärjestelmän huoltovarmuutta vahvistetaan ja energiahuollon toimivuuden turvaamiseen osoitetaan riittävät voimavarat.

Huomautamme kuitenkin, että sähkönkulutukseen kohdistettu huoltovarmuusmaksun korotus on erittäin raju korottaessaan maksun tasosta 0,013 snt/kWh tasolle 0,085 snt/kWh. Sähköveroluokkaan II kuuluville toimijoille tämän veroluontoisen maksun osuus nousee suuremmaksi kuin varsinaisen sähköveron osuus. Näin merkittäväällä kertakorotuksella on vaikutuksia sähkön kilpailukyvyllä fossiilisiin tuontipolttoaineisiin perustuvaa energiankulutusta vastaan.

Tuontipolttoaineiden osalta huoltovarmuusmaksu on ollut perusteltu, johtuen tarpeesta varautua toimitusketjujen häiriintymiseen. Sähkö kyetään tuottamaan kotimaisista energialähteistä ja tuontia tapahtuu vain Suomen lähialueen luotettavista kumppani- ja liittolaisista. Sähköistymistä edistämällä energiankäytön riippuvuus ulkomaantuonnista ja pitkistä logistiikkaketjuista vähenee. Tämä itsessään vahvistaa huoltovarmuutta. Siksi sähkön kilpailukyvyn heikentämistä kohdentamalla huoltovarmuusmaksun korotukset vain sähkönkulutukselle on vaikea nähdä perusteltuna.

Energiankulutuksen sähköistyminen on yhteiskunnallisesti tavoiteltavaa useista muistakin syistä. Sähköntuotannon ollessa lähes täysin päästötöntä sähköistyminen edesauttaa Suomen päästö- ja ilmastotavoitteiden saavuttamisessa. Suomen edullinen ja vähäpäästöinen sähkö on merkittävä

vetovoimatekijä teollisille investoinneille ja maamme edullinen toimintaympäristö houkuttelee myös uusia energian tuotantoinvestointeja vahvistaen edelleen energiaomavaraisuuttamme.

Sähkön lisäksi myös turpeelle esitetään 0,10 €/MWh huoltovarmuusmaksua. Turpeen osuus energiajärjestelmässä on supistunut hyvin nopeasti heikon kannattavuuden vuoksi, vaikka sillä on edelleen kriittinen rooli varmuus- ja varapolttoaineena. Huoltovarmuusmaksu heikentää edelleen turpeen asemaa markkinaehtoisessa energiantuotannossa ja siten heikentää energiantuotannon huoltovarmuutta pikemmin kuin vahvistaa sitä.

Energiakaupungit ry korostaa, että kunnalliset energiayhtiöt kantavat jo nyt merkittävää vastuuta huoltovarmuudesta ylläpitämällä lakisääteisiä varmuusvarastoja ja varavoimalaitoksia. Tämän valmiuden ylläpitäminen aiheuttaa kustannuksia yhtiöiden taseissa, jotka valuvat yhtiöiden asiakkaiden ja ne omistavien veronmaksajien kannettavaksi. Tämä on syytä huomioida huoltovarmuusmaksun kustannuksia suunnattaessa.

Sähkön huoltovarmuuden vahvistamisen osalta on varmistettava, että:

- a) kerätyt varat käytetään tehokkaasti huoltovarmuutta vahvistaviin toimenpiteisiin
- b) maksut kohdennetaan joustamattoman tehontarpeen lisäyksen mukaisesti aiheuttamisperusteella

Huoltovarmuusmaksun ohjautuminen sähköjärjestelmän tosiasiallisen huoltovarmuuden ja kriisinkestävyyden vahvistamiseen on erittäin kyseenalaista. Siksi Energiakaupungit ehdottaa, että yleisen sähkön huoltovarmuusmaksun sijaan asetetaan ensisijaisesti sähkön huipputehon tarvetta lisääville kulutuskohteille kohdennettu maksu, jonka tuotto käytetään säävarman, kotimaisen säätövoimantuotannon tukemiseen TEM:n asettaman fossiilittoman jouston työryhmän kriteerien mukaisesti. Investointituen sijaan tuki olisi kuitenkin kohdennettava käynnistysvalmiina pidettävän kapasiteetin ylläpitoon.

Toissijaisesti, mikäli hallitus päätyy edelleen esittämään huoltovarmuusmaksun korotusta, Energiakaupungit ry pitää sähkön huoltovarmuusmaksun 6,5-kertaistamista kohtuuttomana ja esittää korotuksen jakamista tasapuolisemmin eri energiamuotojen välillä. Huoltovarmuuskeskus on veloitettava sähkölle osoitetun huoltovarmuusmaksun osuutta vastaavalta osin tekemään tosiasiallisia, vaikuttavia ja kustannustehokkaita toimia sähköjärjestelmän huoltovarmuuden ja huipputuotantokyvykkyyden turvaamiseksi.

Kinnunen Eetu
Energiakaupungit ry